

סעודת הודאה אם היא חובה רשות או בל תוסיף - שיעור 365

I. מקור להעניין

- (א) יש ראייה מהאברבנאל על התורה (פרשת ו) דשלמי תודה צריך להיות נאכלים ביום ולילה ושאר השלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד משום שיצריך להזמין אוהביו לאכול ולשמוח עמו ובעבור זה יפרסם הנס וכ"כ הנצי"ב בעמק דבר (ויקרא ז - י"ג)
- (ב) עיין בברכות (מ"ו) דרבי זירא חלש על לגביה ר' אבהו קיבל עליה ... לעבידנא יומא טבא לרבנן ואחר שנתרפא עבד סעודתא לכולהו רבנן ואפשר הסעודה היה רק לשנה הזו
- (ג) ועיין ביומא (פרק ז - משנה ד) דהכהן גדול היה עושה לאוהביו, בשעה שיצא בשלום מן הקודש, יום טוב במשתה ושמחה אולי לא היה ביום קבוע
- (ד) עיין בסנהדרין (ד"ג) דגנאי למשה וששים ריבוא שלא אמרו ברוך ה' עד שכא יתרו ויתרו לקח עולה וזבחים והם באו לאכל לחם עם יתרו
- (ה) אמנם עיין בערוך השלחן העתיד (פ"ט - ד) דהא דד' צריכים להודות זהו רק בכרכה דברכת הגומל אבל חיוב קרבן לא מצינו ודוד שאמר לך אזבח זבח תודה כוונתו לנדבה דאל"כ מאי רבותא דדוד וע"ע בספר בשבילי הודאה (פרק ז) דיש סוברים שהיא חובה דהיינו כקרבן תודה מ"מ משמע דסעודת הודאה היא במקום קרבן ואין שייך לומר שהיא חובה אם הקרבן היא רק רשות ואם הקרבן חובה הסעודה בזמנינו אינו מסתברא שהיא חובה שאין זה הובא להלכה בשו"ע

II. אם יש לחוש לבל תוסיף

- (א) אם יש לאסור אכילת טורקי בטיינקסגיווינג - עיין בספר עם התורה (חזרת י"ג - מהדורא ז) שכתב שם הג"ר משה פיינשטיין וכל זה נמצא עכשיו באג"מ (יו"ד ד - י"ח וי"ז) דלא מצינו בזה איסור לאו דבחוקותיהם לא תלכו (ויקרא כ - כ"ג) בעשיית שמחה בסעודה ולא באכילת האינדיק כדמצינו בה"ג בקידושין (פ"ו) שינאי המלך עשה שמחה בכבישה אבל מ"מ אסור לעשות יום קבוע בשנה לחג זה ורק בשנה ההוא שכבש ינאי המלך וכזה עשה השמחה ויש בזה גם משום בל תוסיף דאף אין לדין לענין הלאו מ"מ איסור ודאי הוא זה וראיתו מהרמב"ן בפרשת ואתחנן על הפסוק "לא תספו על הדבר" שכתב שם דמי שעושה חג בחודש כירבעם עובר בלאו וכך אמרו לענין מקרא מגילה שכתבו בירושלמי דשמונים וחמשה זקנים ומהם כמה נביאים היו מצטערים על מרדכי ואסתר על תיקון מקרא מגילה דכתיב אלה המצות אשר צוה ה' את משה אלה המצות שנצטוו מפי משה ואין נביא אחד עתיד לחדש דבר לכם ומדרכי ואסתר רצו לחדש לנו דבר ועיין באג"מ (א"ע ז - י"ג ד"ה וזכר) שכתב דבטיינקסגיווינג אין לאסור מדינא (חקות הגוים) אבל בעלי נפש יש להם להחמיר אולי שם אין דרך קבע כינאי המלך וצ"ע
- (ב) בתשובות והנהגות (ז - תשכ"ח) הביא עובדא אצל הגריז"ס דבשנת תש"ג כשהגיע שמועות שרבי רבנות אחינו נשחטים ונטבחים בא אליו הרב הרצוג וביקש לקיים על זה יום אבל והגריז"ס התנגד ואמר שאסור להוסיף על ימי האבל וכל זה אפילו אם היו מתקנים היום גאונים וצדיקים
- (ג) אמנם יש לחלק דסעודת הודאה דיחיד או לציבור קטן שאני ורק לכל ישראל הוי חשש בל תוסיף ועיין לקמן

III. אם צריך לעשות סעודת הודאה בזמנינו

- (א) עיין בשדי חמד (ג - דפיס 71-72) שהביא כל הענין באריכות דדעת המוהר"ם אלשקר דמותר לתקן בעיר אחת לעשות יום י"א בטבת כיום פורים על הנס הגדול שנעשה להם א"כ אם חל יו"ט כזה בט' באב שנדחה אין צריך להשלים התענית והמג"א (תפ"ו - ד) הביאו להלכה
- (ב) אמנם הפרי חדש (ת"ז - י"ד) חלק עליו דאפילו אם נהג בה כמה שנים יכול לחזור בו בלא התרה משום מנהג בטעות ואין לחלק בין יחיד לרבים דהא קיימא לן דבטילה מגילת תענית ואי קמייתא בטל אחרינה מי מוספינן ואי מוספינן הוי יום טוב דרשות ודלא כמוהר"ם אלשקר

- ג) ועיין בשו"ת חת"ס (ח - סק"ג וק"ה) שהביא ראיה כנגד הפרי חדש מל"ג בעומר שנתחדש ע"י תלמידי רבי עקיבא והיה אחר החרבן אלא שנעשה בחוצה לארץ ודוקא בארץ ישראל אם נעשה נס אין מוסיפים אמנם החת"ס (ל"ג) כתב להיפך להילולת רשב"י בעיר צפת דלא להוסיף ביו"ט אחרים דנראה דטפי ניחא ליה סברת הרב הפרי חדש ע"ש
- ד) נכתב בחת"ס בשם יוסף אומץ שנעשה נס בפראנקפורט דמיין ביום כ' אדר וקבעוהו שמחה לדורות מ"מ יש שהיו מפקפקים בדבר ולכן נהג החת"ס לסיים ספר באותו יום כדי שתהיה הסעודה בלי פקפוק והתה"ד (רבו של היוסף אומץ) אמר תחנון מפני המחלוקת
- ה) איברא החיי אדם (כלל קנ"ה - מ"ח) חלק על הפ"ח וכתב שבטלה מגילת תענית שלא לעשות היו"ט על כל ישראל אבל כל יחיד יו"ט שלו הוא והוי סעודת מצוה כיון שעושין לזכר נפלאותיו וכ"כ החיד"א דכן משמע מכתב יד של הרמב"ם וכ"כ השע"ת (רי"ח - ה)
- ו) המ"ב (תר"ע - סק"ט) כתב בשם הרש"ל (צ"ק פ.) שכל שעושה כדי ליתן שבח למקום או לפרסם הנס הוי סעודת מצוה ועיין במ"ב (תרפ"ו - סק"ח) וע"ע במ"ב (רי"ח - סק"ז) שכתב שיתן לצדקה כפי השגת ידו שיהא נחשב במקום קרבן תודה ובכל שנה ביום זה יתבודד להודות ולשמוח ולספר חסדו מ"מ לא זכר ענין של סעודה ואפשר משום שהוא רק רשות כהערוך השלחן (ה"ל)
- ז) עיין במנחת חינוך (מנ"ה תנ"ד - סק"ז) דבל תוסיף שייך על מי שמוסיף על איסור תורה וכדומה ולא על יחיד שנעשה לו איזה נס וקובע לעצמו יום זכרון בכל שנה להנס

IV. לאיזה דברים נעשים סעודת הודאה

- א) עיין בשו"ת חת"ס (ח - סק"ג) שכתב דדוקא כשנעשה נס ממיתה לחיים דומיא דמרדכי ואסתר אבל בפדות משאר צרות לא דחז"ל דרש ק"ו מעבדות לחירות אומרים שירה ממיתה לחיים לא כ"ש וא"כ כל זמן שאנו בגלות דליכא פדיון מעבדות לחירות כל שאין ההצלה ממיתה לחיים אין להוסיף יו"ט כזו
- ב) אמנם החיד"א הביא מעשה שהיה בספר תורה מכתב יד של עזרא הסופר והלך הרמב"ם שם (Britain) ומצא כל הפרשיות וכתב הרמב"ם ושמחתי מאד וקבלתי לעשות יום משתה ושמחה ביום ההיא בכל שנה ושנה משמע דלאו דוקא הצלה ממות לחיים אלא בכל דבר שראוי לשמוח עליו רשאי לקבוע עליו לעשות אותו יום משתה ושמחה ואפשר זה רק בתורת רשות

V. הערות

- א) מנין לסעודת הודאה - עיין בשו"ת באר שרים (ג - כ"ה) שמסתפק בזה והחזו"ט יאיר (ט) מסתפק אם צריך זימון להחשיב זה סעודת מצוה מ"מ התירו הסעודה
- ב) ידליק נרות ויאמר שיר היחוד כולו ושיר הכבוד בזמרה ואח"ז מזמורי תהלים ואלו הם קי"א, קט"ו, קט"ז, כ"ג, ל"ד, ס"ו, ק', ק"ג, קכ"א, ק"ל, קל"ד, קל"ח, קל"ט, ק"מ, ק"נ ואח"ז לעשות סעודה ללומדי תורה וליתן צדקה ללומדי תורה דוקא שבלא תורה אין לעולם זכות קיום (חיי אדם שס)
- ג) עיין בספר מזמור לתודה (דף 16) דכיון שהנס מנכין לו מזכיותיו צריך לתקן צרכי רבים ונחשב כאלו נעשה הנס לצורך הרבים
- ד) הכף החיים (רי"ח - סק"ט) כתב דיש נוהגים שלא לומר תחנון באותו יום ועוד כתב המאירי (פסחים קי"ז:) שאומרים הלל באותו יום בכל שנה בלא ברכה ועיין בספר מזמור לתודה שהביא מהגאון רח"פ שיינברג דמצוה לעשות סעודת הודאה אבל בלא שינוים וצריך לומר תחנון ואין לומר הלל

- VI. למעשה מכל הנ"ל נראה דמי שרוצה לעשות סעודת הודאה הרשות בידו אמנם שמענו מרב חיים קיינבסקי דיותר טוב לתת דמי הסעודה לצדקה ולכאורה יש רק קצת יחידים שעושים סעודה זו (שדי חמד ה"ל) ואפשר מפני עין הרע או משום ביטול תורה (ד"ע) וכך שמעתי מרב מנשה קליין ועיין בחידושי הרי"ם (פרשת וילא על הפסוק ותקרא שמו יהודה)